

Из Речне флотиле

ПЛОВИДБА НИЗВОДНО ДУНАВОМ

Дан у Речној флотили у Новом Саду и пловидба речним десантним бродом типа 411, као део редовне зимске обуке, били су основ наше приче. Остало су дописали поручник бојног брода Милорад Тешановић, командант групе десантних бродова, и команданти два речна десантна брода – искуснији заставник Александар Михајловић и водник прве класе Петар Берат, који се обучава за командовање бродом, као и остали чланови посаде са којима смо испловили из зимовника Нови Сад и у њега допловили.

Пише Мира ШВЕДИЋ

Фото: Маријана Јанковић

Дефиле бродова у Београду и Новом Саду поводом Дана државности Републике Србије и ове године је измаио аплаузе окупљених на Калемегдану и Петроварадинској тврђави. Најављени звуцима фанфара, бродови су клизили мирном водом пловећи под заставном галом и продорним звуцима бродских сирена поздрављали посматраче.

Мало пре тога и ми смо били на једном од тих бродова Речне флотиле како бисмо искусили посебности пловидбе на реци, упознали чланове посаде и уверили се у њихову обученост, спретност и одважност. Посетили смо их у новосадској касарни „Александар Берић”, где је смештена команда јединице.

У соби за пријем дочекао нас је командант Речне флотиле капетан бојног брода Љубиша Марковић. У тој просторији осетио се дух традиције и старине. Велико бродско кормило стоји на централном месту. Окружено је заставама, а поред њега су на полицама разна обележја, пехари, макете, а на зиду признања и бројне слике. Историја на длану. Столетна, јер наша флотила траје више од века, а флотилаши су увек били храбри и одважни, као што је био и Александар Берић, чије име касарна носи.

Из разговора са командантом сазнајемо о намени и задацима флотиле, јединице ранга бригаде Копнене војске, која је важна за систем одбране јер гарантује сигурност и безбедност пловидбе на унутрашњим пловним путевима у дужини од 1.700 километара у Републици Србији. Уједно то је тактичка јединица КоВ-а, намењена за извођење борбених и неборбених активности, покрета и других акција на и у захвату река, пловних канала и језера, самостално и у садејству са другим снагама одбране Републике.

Командант флотиле прича како јединица за те намене користи неколико врста бродова. Окосницу чине речни вишенаменски бродови, патролни бродови те помоћни и десантни бродови. Бродови су у зависности од намене наоружани топовима, минама или противминским средствима. Он помиње и потребу за модернизацијом пловила, за увођењем новина које би флотили омогућиле да мирно и сигурно плови и водама 21. века.

НАМЕНА ДЕСАНТНИХ БРОДОВА

Намена десантних бродова је као и на мору, превоз људства и технике, а користи се за подршку у садејству са другим бродовима. Имају мали газ, крећу се солидном брзином и могу да пристану на уређене и неуређене обале. Пошто имају јако добру могућност пристајања (чак и тамо где остали бродови не могу), користе се и за трећу мисију војске – помоћ цивилном становништву у случају поплава и осталих елементарних непогода.

Касније смо запливили речним десантним бродом типа 411 „Бечеј”, који је уједно и командни брод групе десантних бродова. По плану је требало да се изведе обука у зимским условима, али је дан био сунчан, а услови пловидбе пролетни. Али, како су нам рекли, обука се не разликује много по годишњим добима – војници имају исте дужности, извршавају исте радње, само им је мало теже кад је зима и хладно.

У КОРМИЛАРНИЦИ

Да би се стигло до брода, требало је применити мало вештине – проћи покретни мост, држати се за ограду уз уску стазу око пловила, а онда се пропети и попети до кормиларнице или командног места, одакле командант брода маневрише, даје команде и управља бродом. У том невеликом и са три стране отвореном простору затичемо за кормилом заставника Александра Михајловића, команданта речног десантног брода 411. Док гледа у округле прозорчиће испред себе, окреће кормило и концентрише се на сложен маневар испловљења, причамо са поручником бојног брода Милорадом Тешановић, командантом групе десантних бродова, који је такође у кормиларници.

– Данас су на пловидби два брода – речни десантни брод 411 и 413. Имају обуку у зимским условима, која је планирана месечним плановима обуке. Пловићемо низводно, проћи ћемо испод мостова у близини Петроварадина и вежбаћемо пловидбу у строју, обуку на борбеним станицама, обуку у пловидби, навигацији, удруженој пловидби – објашњава поручник бојног брода

Тешановић док се брод полако одмиче од копна.

– На десантном броду 413 је најмлађи командант брода водник прве класе Петар Берат, који се учи да постане самосталан у раду и командовању. Он ће имати задатке да пристаје на нас у пловидби, у везу, што до сада није имао у обуци.

Сазнајемо да је испловљење сложен маневар у коме командант брода има највише обавеза – командује целим маневром и лично испловљава. Тачније, како се то њиховим бродским речником каже, он послужује палице и кормило, регулише рад мотора и издаје команде приликом испловљења.

Из зимовника Нови Сад упловљавамо у Дунав, низводно. На 1258. смо пловном километару. Крећемо се брзином нешто већом од 15 km на сат. Са леве стране од команданта брода је водник Страхиња Рожин, моториста и старешина на броду, који је уједно заменик команданта брода. Нагнут је над папирима и уписује податке о пловидби од почетка вожње до краја. Испред њега је радар који показује пловни пут, чистину и на њему могу да се виде препреке у води – спрудови, јаке машице, али и препреке на које се не може утицати – пањеви, грање и све што може да се нађе у самој води. Да би се то боље осмотрило на броду, постоји и осматрачко место одакле војник има бољу прегледност и може да скрене пажњу капетану ако нешто није видео.

Пред нама се беле новосадски мостови, испод којих треба проћи. И то је једна врста препреке за флотилаше. Водник Рожин прича да се увек иде на сигурно – врше се прорачуни на основу висине дневног водостоја и висине брода и одлучује где треба проћи. И ми смо ту препреку глатко прошли.

Потом слушамо нове команде које издаје командант члановима посаде. Спремају се да изведу

једновремени окрет по десном блоку, малтене под правим углом.

– Капетан мора да се концентришете на маневар бродом. Има лице које се налази горе и које даје информације везане за сам пловни пут. На све то је укључена и моторола, систем везе којим даје команде шта се конкретно ради – објашњава поручник бојног брода Тешановић прописане радње.

После успешно изведеног маневра настављамо пловидбу низводно, ка Београду. Видимо на реци две барже и учини нам се да је ту речни саобраћај гушћи. Водник Рожин објашњава да смо близу улаза у канал Дунав–Тиса–Дунав, где је лука и сви бродови чекају ту на утовар или истовар.

Иначе, како сазнајемо, бродови у цивилном саобраћају комунициру једни са другима помоћу 16. поморског канала, дају се најаве и све је регулисано правилима о пловидби.

Водника Рожина питамо да ли испловљавају ноћу. Каже да ноћу испловљавају у ретким ситуацијама, само када су у питању терени, али се тада углавном крећу у групи бродова. Кад плове ноћу, имају сигнализацију са леве и десне стране и помоћу тих мигалица се показује с које стране ће да се мимоиђу бродови или да прођу по њиховој десној или левој страни.

У МОТОРНОМ ПРОСТОРУ

Друго занимљиво место на броду јесте моторни простор. Ту су моториста подофицир и моториста професионални војник. Моториста подофицир је поред команданта најтежа дужност на броду јер је најодговорнији за исправност, за погон и за све

бродске системе. Спуштамо се уским и стрмим степеницама у срце брода – моторни простор. На средини је већи сто, а са стране два двоседа пресвучена у тамноплави плиш. То је пријатно, топло, добро ушущкано и заштићено место од ветрова са Дунава. Просторијом доминира једна фотеља на коју нико не седе. То је, како нам кажу, место за команданта брода кад се спусти под палуби. И ако неко случајно седне на ту фотељу, бива кажњен, додају са осмехом, али не откривају како.

На месту мотористе је водник Страхиња Рожин, кога смо већ упознали у кормиларници. Он је на броду од марта 2015, скоро девет година. Са њим је од прошле године његов колега војник по уговору разводник Владимир Станковић. Њих двојица су задужени за рад мотора на броду, без којих брод не може да функционише. Брод има два главна мотора, од којих је сваки снаге 870 КС или 640 киловата. Њих двојица су стално на вези са командантом и одржавају погон. Причају да уколико се деси неки већи квар, онда активирају бродску радионицу, која је на копну и зову мајсторе да квар отклоне. Уколико се деси продор воде или пожар у моторном простору, постоје тачно одређени сигнали на броду које сваки члан посаде мора да познаје. Како командант не може да види пожар јер вози брод, њихова је дужност да га повишеном гласом извести: – *Пожар у машинском простору!!!* И кад сазна да је пожар у току, командант брода даје сигнал да се сви чланови посаде укључе у гашење. А они тачно знају свој део посла – где ко стоји, ко узима црево или ПП апарат.

Поручник бојног брода Милорад Тешановић, командант групе десантних бродова (десно) и командант брода 411 заставник Александар Михајловић у кормиларници

Водник Рожин објашњава да се посао мотористе и њихова обука састоје углавном од упознавања мотора и да постоји више грана, три дела – мотор као једна целина, хидраулични део који се односи на погон брода и део везан за напајање брода. Прича да му је прве две-три године на броду било изузетно занимљиво и динамично. Сваки пут би сазнао, откривао и научио нешто ново. Кроз кварове и неправилности је, нажалост, стекао рутину у послу и тврди да је сад већ искусан. Са друге стране разводник Станковић је био артиљерац, али је писао захтев да се ту пребаци јер га више занимају мотори и тај премештај му је одобрен.

Посматрали смо их кроз округле прозорчиће када су ушли у моторни простор. Ту је бука толика да се не може издржати без антифона. Видели смо како нешто мере, испитују и сачекали да изађу.

Наше саговорнике питали смо да ли им се дешавало да остану више дана у пловидби, а они су одговорили да су дуге пловидбе ретке јер је река таква да увек могу негде да пристану. Иду често до Београда и назад, а два пута годишње имају терене када се изводе артиљеријска гађања. Десантни бродови су такође ангажовани на вишедневним здруженим тактичким вежбама на којима учествује флотила. Могу да превезу терет од пет тона – возило или 60 војника са свом опремом.

Потом су нам наши саговорници предложили да изађемо на палубу и видимо како десантни брод 413 пристаје у пловидби на 411. Требало је да се два брода додирну, а не ударе. Гуме које су спустили флотилаши требало је да амортизују тај

ударац. Била је то узбудљива сцена, а изведена тако једноставно и лако, као да је свакодневно раде.

Када се брод вратио у зимовник, могли смо да поразговарамо и са командантом брода заставником Александром Михајловићем.

– Данас је по плану био излазак два речна десантна брода. Изаши смо до близу 55 километра реке Дунав. Циљ је била обука коју свакодневно имамо у јединици, а данас је обучаван нови командант који је постављен на речни брод 413. Било је замишљено да се проведу све маневарске радње брода, које га очекују у будућем позиву команданта брода – каже заставник Михајловић и додаје да су то специфични бродови, имају мали газ, крећу се солидном брзином и могу да пристану на уређене и неуређене обале. Првенствена им је намена била да раде на мору, али су по распаду државе из Кумбора премештени у Речну флотилу.

ОБУКА НАЈМЛАЂЕГ КОМАНДАНТА БРОДА

Имали смо прилику да разговарамо и са најмлађим командантом брода водником прве класе Петром Бератом, али је он тражио да пређемо на његов брод. Није хтео на 411.

– Вожња је била супер. Динамична и мало напорна. Није ми ово први пут да возим брод јер се обучавам за команданта од септембра. Сваке недеље имамо обуку у војњи, у везу и доста је командирских процедура које треба савладати.

Прича да је у флотилу доспео случајно. По струци је техничар рачунара и уопште није поморац. Уписао је факултет и желео да уз студије нешто ради. Прочитао је на интернету да се то може у војсци и покушао је. Пут га је, међутим, од студија одвео на другу страну, у флотилу и, како је истакао, није погрешно.

– На броду постоји другарство, колектив мора бити здрав и сви смо млади и добро се слажемо. Слажемо се и са старијим колегама као што је заставник Саша Ђорђевић, кога сте видели на броду и који је дошао да нам помогне својим искуством.

Причао је и о свом искуству у командовању бродом.

– Сва одговорност је на мени и то је велики терет, а са друге стране је лепо. Мислим да је ова моја дужност најспецифичнија у Војсци јер један подофицир командује бродом и посадом. А то није лако. Фале ми још две-три руке, али некако се допуњавам са другим члановима посаде. Један је горе, други лево, трећи

Капетан бојног брода Љубиша Марковић

Заставник Александар Михајловић

Водник прве класе Петар Берат

десно. Колега са двогледом нас извештава о сваком пловном километру, о евентуалним препрекама које види, о плутачама и гранам дрвећа које су нам највећи проблем. Морамо некад да маневришемо лево па десно и брод тада изгледа смешно, али се некад препрека у води не може избећи.

Водник прве класе Берат каже да се брод свакодневно одржава. Мотористи су носиоци тог посла, а и сваки члан посаде одржава свој део брода, своју борбену станицу и уопште сви раде све.

– Свако има свој посао, али кад има више посла у машинском делу, помаже се, кад се крца гориво, муниција, мазиво, сви учествују, и ми тежимо ка томе да свако зна све, да свако може свакоме да помогне и да га замени ако се разболи, повреди. Брод има узан простор, нема равне површине, све је лево и десно, горе и доле и лако може да се негде запне, повреди. Незгоде могу да се десе и када се бродови везују. Стрме су и уске степенице и колена трпе притисак. Али чланови посаде брода морају унапред да знају шта може да се деси како би се спречила незгодна ситуација и шта треба и које радње применити ако се незгода деси. Посао нам је специфичан и наши људи су

РАДНИ ДАН У ФЛОТИЛИ

Радни дан припадника флотиле почиње јутарњим постројавањем и поштом. Тада се утврђује дневно бројно стање, подиже државна застава и врши подела задатака. Обично се одређује ко се тог дана налази на броду. Саопштава се ко је на дежурству, ко у службеној смени, затим се прелази на реализацију садржаја обуке и других задатака који су планирани за тај дан. Задаци се обављају у пловним објектима и у касарнама. Радни дан припадника флотиле који су у пловним јединицама краћи је од оних у осталим јединицама Речне флотиле за једна сат и траје од 7 до 14 часова.

специфични – добро обучени, спретни, окретни, издрживи, сналажљиви и колегијални. На броду је увек занимљиво и ово је леп позив.

Кад нису на води и не плове, бродови су зими у зимовницима где се одржавају и припремају за нове пловидбе. Иако су у употреби деценијама, неки чак броје и позне дане, на води су живахни и куцају ритмом срца младих флотилаша који их погоне. У то смо се током кратког боравка и уверили. ■

Водник Страхиња Рожин и разводник Владимир Станковић у моторном простору

